

Samengesteld Blad

Inhoud

Excursies 2e kwartaal	2
Lezing aankondiging	4
Vroegere vogels	5
Inzicht in de excursies 2023	7
Leestip 'Hemelsleutel'	9
Verslag van een determineeravond	11
Wist je dat...	13
Herinnering aan een oud-lid	14
Uitslag leden-enquête	15
De keuze van...	16
Nieuwe leden stellen zich voor	17
Algemene informatie	19

Van de redactie

'Aubade met lijsters'

*De rijm stijgt dampend uit de weiden / tot sluiers om de zon
die tussen de lentetwijgen / een Japanse allure krijgt.*

Pirix pirix tjuwie tjuwie tjtjuwuwu / tlie tluu tlie tiriktiping tjulilililili

Dit zijn de eerste versregels van het gedicht 'Aubade met lijsters' van Hans Warren. Deze schrijver weet perfect te verwoorden wat hij tijdens zijn wandelingen door de natuur ervaart, zowel in poëzie als in proza. Daarvan getuigt zijn 'Herinnering aan een mooie Hemelvaartsdag' in de rubriek 'Vroegere vogels'. Zie de datum waarop hij dat schreef!

Eén van de hoofdstukken in 'Canon van de Nederlandse Natuur' gaat over de uitvinding van de microscoop die door Antoni van Leeuwenhoek geperfectioneerd en hanteerbaar gemaakt is. Dankzij deze uitvinding worden ogenschijnlijk onzichtbare organismen zichtbaar gemaakt. Dat ervaren we steeds op de determineeravonden. Luizen en mijten, kleiner dan een millimeter, roepen verbazing op, evenals alles wat er door de microscoop wordt bekeken, getuige het verslag van zo'n determineeravond. Ook in de rubriek 'Wist je dat ....' hebben wetenschappers het leven van haarfolikelmijten kunnen beschrijven, dankzij de microscoop.

De afbeelding van een aquarel wordt deze keer vervangen door een kleurenlitho, die afkomstig is uit "Hemelsleutel" van Gemma Venhuizen. Haar boek gaat over de Brinkkemper-collectie van botanica in de Lage Landen. Daaraan is ook de 'Leestip' gekoppeld. Tijdens de Algemene Ledenvergadering presenteerde Paul Bergmans een overzicht van ons 'excursiegedrag' en daarvan heeft hij een samenvatting gemaakt.

We hebben de afgelopen maanden weer een aantal nieuwe leden mogen verwelkomen. Zij stellen zich aan ons voor. Verder in dit nummer: de lezing van Gert Jan van der Veen over moerassen, de fotokeuze van Yvonne de Boer en om te beginnen het excursieprogramma dat weer met smaak is samengesteld door onze onvolprezen natuurhistorisch secretaris, Eric Stockx.

We wensen jullie veel leesplezier en geniet van het ontluikende groen en de vrolijke vogelgeluiden ... pirix pirix tjuwie tjuwie tjtjuwuwuwu!

Excursies 2e kwartaal 2024

Blauwborst (Foto: Hans Boekhout)

6 april   **Liesbos: spechten; Excursieleider: Eric Stockx**

Het Liesbos bij Breda is een paradijs voor spechten: zowel de Grote, Middelste en Kleine bonte specht, alsmede de Groene en de Zwarte specht komen er voor.

Donderdag 11 april   **Door-de-week-excursie naar de Beninger Slikken; Excursieleider: Hans Boekhout**

De Beninger Slikken bij Zuidland is een prachtig riet-, moeras- en watervogelgebied langs het Spui.

13 april   **Oostvoorne, paddenstoelen; Excursieleider: Eric Stockx**

Samen met gids Theo Strik gaan we op zoek naar paddenstoelen. **Kosten: €5 voor de gids.**

20 april   **Eempolders; Excursieleider: Hans Boekhout**

De Eempolders bij Eemnes is een rijk 'ouderwets' weidevogelgebied.

27 april   **Eendragtspolder en Zevenhuizerplas; Excursieleider: Sonja Hanedoes**

Deze excursie kan ook per fiets gemaakt worden, maar ook wandelaars zijn welkom.

4 mei   **Zuidkust Schouwen; Excursieleider: Hans Boekhout**

De vogelgebieden van het Plan Tureluur zijn in deze tijd vol leven. We gaan het zien!

11 mei   **Dordtse Biesbosch; Excursieleider: Eric Stockx**

De Nieuwe Dordtse Biesbosch en het aangrenzende bos 'De Elzen' zijn vermaard om hun water- en zangvogels, o.a. Nachtegaal en Wielewaal.

Woensdag 15 mei Door-de-week-excursie naar Willeskop; Excursieleider: Hans Boekhout
Willesskop (in de buurt van Oudewater) is een kade omzoomd door water en weilanden met een rijk vogelleven.

18 mei Hitland, planten (cursus); Excursieleider: Greetje de Back
In het kader van de plantencursus gaan we op zoek naar planten. Ook niet-cursisten mogen mee!

25 mei Zouweboezem; Excursieleider: Eric Stockx
De Zouweboezem bij Meerkerk is een schitterend ouderwets poldergebied met heel veel vogels.

1 juni De Zaag, planten (cursus); Excursieleider: Greetje de Back
In het kader van de plantencursus gaan we op zoek naar planten. Ook niet-cursisten mogen mee!

8 juni Hooilanden bij Wageningen; Excursieleider: Greetje de Back
Dit gebied is de laatste jaren ontwikkeld tot natuurreservaat. Een gids van 'Mooi Binnenveld' begeleidt de excursie. Kosten €5.

Vrijdag 14 juni Seniorenexcursie naar de Marker Wadden
Voor eerder aangemelde deelnemers.

15 juni Capelle a/d IJssel, planten (cursus); Excursieleider Erica Griffioen
In het kader van de plantencursus gaan we op zoek naar planten. Ook niet-cursisten mogen mee!

Donderdag 20 juni Door-de-week excursie naar de Berkenwoudse Driehoek;
Excursieleider: Hans Boekhout
We maken een rondwandeling door dit schitterende polderlandschap.

22 juni Lentevreugd; Excursieleider: Hans Boekhout
Lentevreugd is de naam van een voormalig stuk bollengrond in de duinrand bij Wassenaar. Er bloeien veel interessante planten en er komen meer dan 100 vogelsoorten voor.

29 juni Tiengemeten; Excursieleider: Hans Boekhout
We mikken op de pont die om 10 uur vanaf Nieuwendijk (Hoeksche Waard) vertrekt Graag vooraf een kaartje kopen via de website van Natuurmonumenten.

*Het e-mailadres om je aan te melden is **NIEUW: knnvijenl@gmail.com***

*De vertrekplaats is ov-knooppunt Capelsebrug, bij de parkeerplaats van de vrachtauto's.
We vertrekken op zaterdag om 8.30 u en op door-de-weekse dagen om 9.30 u.*

Dit excursieprogramma is lang van te voren gemaakt, er kan altijd iets veranderen. Kijk daarom minstens een dag van te voren op onze website: <https://ijsselenlek.knnv.nl/>

Lezing op 23 april

Ontdek de verborgen schatten van Europa's moerassen met Gert Jan van der Veen

Stap binnen in de fascinerende wereld van de Europese moerassen tijdens een presentatie van Gert Jan van der Veen, een gerenommeerde ecooloog en docent Bos en Natuurbeheer. Van de uitgestrekte vlaktes van de Noordkaap tot de betoverende schoonheid van het mediterrane gebied, elke moerasregio heeft zijn eigen unieke natuurlijke schatten.

Tijdens het eerste deel van de avond zullen we worden ondergedompeld in de diverse eigenschappen van verschillende moerasregio's, terwijl het tweede deel ons zal trakteren op boeiende voorbeelden van verschillende moerassystemen. Ontdek de intrigerende flora en fauna die deze natte natuurgebieden hun thuis noemen, en laat je inspireren door de buitengewone biodiversiteit die ze herbergen.

Alle lezingen beginnen om 20 uur,

Plaats: Buurtcentrum De Fluit, Wiekslag 3, Capelle a/d IJssel

Vroegere vogels

Herinnering aan een mooie Hemelvaartsdag, door Hans Warren

Met illustraties van de schrijver.

De morgen begon wat triestig, met een fijne motregen, en toch werd het een heerlijke Meidag. Om half acht vielen de laatste druppels, kort daarna sprankelde het voorjaarszonnlicht over de flonkerende tuin. Na de inspectietocht in de tuin reed ik naar de Noordnol. (Bij Borssele -HB) Aan 't eind van die lange stroombreker stuiten enkele zeestromingen op elkaar. Dat geeft een onstuimig gewervel en gekolk en daar is het in alle jaargetijden hoogst interessant.

Het was nu het jaargetijde van de sterns, die enkele weken geleden waren gearriveerd. Voordat hun broedzorgen begonnen, leidden ze nog een bruin leventje, trekkend van het ene voedselrijke plekje naar het andere. Het meeste genoeg beleefde ik van een paartje visdieven, dat vlak aan de glooiing viste.

Telkens sperden ze de vuurrode, donkergepunte snavel wijd open, dan klonk hun luide, zomerse roep over het water. Ze hadden het wel heel goed hier, elk moment schoten ze naar beneden en werkten dan snel een klein, zilverglanzend visje naar binnen. Een enkele keer moesten ze daarvoor geheel onderduiken, soms konden ze het zó van onder de oppervlakte wegpikken.

't Merendeel van de sterns op de achtergrond waren ook visdiefjes, met een enkele grote en een vijftal zwarte sterntjes ertussen. Die laatste zijn hier aan de zeekant altijd als een buitenkansje te beschouwen. Ze doken nooit, maar nipten in fladdervlucht hun voedsel op. Hun roep klonk mager en scherp, ongeveer: "pierw, pierw". Aan mijn rechterkant, wat afgezonderd van de hoofdgroep, waren de vinnige, driftige dwergsterns bezig. Alles doet dit vogeltje snel en driftig. 't Vliegt met bliksemsnelle vleugelslagjes, bidt heel snel en ploft dan met een geweldige plons helemaal onder. Dan schiet het weer omhoog, vliegt krijsend achter wat soortgenoten aan tot hoog in de lentelucht. Van de Noordnol reed ik terug langs de gehele zeedijk van Borssele, waar ik hier en daar nog een late tafeleend of kuifeend zag, tot aan de "Staart", een zeedijk, die het weidegebied van Coudorpe

begrenst.

Overall stonden daar paartjes tureluurs en heel toevallig vond ik diep in een gras en rietpol een nest met een geelbruin, roodbruin gevlekt ei, een groot ei voor zo'n kleine vogel. Er verbleven nog hele troepen regenwulpen, die mooie baltsvluchten maakten en daarbij de heerlijkste geluiden lieten horen. Ik heb er zeer genoten van een kievitspaar. Ze stonden dicht bij elkaar op een grasstrook. Wat een heerlijk mooi beest is het mannetje toch! Op zijn vleugels flonkerden de prachtigste metaalkleuren, dofgroen, koelblauw en wat gloeiend purper. De lange, zijdeachtige kuif werd door de wind in tweeën gespleten.

's Middags maakte ik een fietstocht door het mooie Zuid-Bevelandse polderland. Het was heerlijk, weer een bladerdak boven het hoofd te hebben, wanneer ik over met bomen beplante dijken reed! Alles was nog teer, zo frisgroen, de takken waren eigenlijk nog maar bespikkeld met kleine blaadjes. Het gras was lang, golvend en glanzend, vol lila pinksterbloemen en allerwegen woei een heerlijke geur van jong lover en

bloeiende boomgaarden. De weilanden waren geel van paardenbloemen; schaterende eksters, met staarten als kostbare juwelen, hipten tussen die gele klatering.

Vogelschimmertjes bewogen tussen de takken van een door notenbomen begrensde boomgaard en plotseling hoorde ik een donker gefluit. Spoedig kwam het vogeltje wat beter in 't daglicht en mijn vermoeden werd bevestigd: een tuinfluiter. Het liedje was erg mooi, soms merelachtig, zo vol en laag, dan weer brabbelend als dat van een grasmus. Grasmussen, fitissen en koekoeken zongen overal, hier en daar waren boomkruipertjes, op één plaats zelfs zingende putters in een bloeiende peer, een kleurenspeel zonder weerga.

Na de boomgaarden bezocht ik een paar welen en drasse weiden in het Noordwesten van Zuid-Beveland, waar bijna altijd kluten, koeten, zwarte ruiters en sterns te vinden waren. Vooral bij de "Piet" was het heerlijk. Op een veld, bezaaid met gerst, zat een kluut te broeden, andere broedden op het lage weiland. Aan de waterkant waren er tientallen zich aan het wassen. Er was een troepje zwarte ruiters, waaronder één, zoals ik er nog zelden een had gezien, geheel

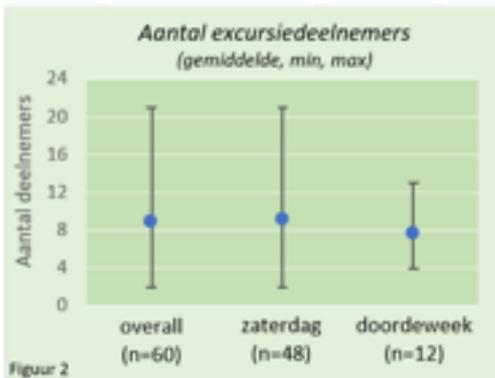
fluweelzwart, met slechts wat lichte vlekken op de vleugels. Mooi staken de fletsrode poten en de halfrode, halfzwarte snavel af tegen dat zwart.

Veel waadvogels waren er: zeer lichte groenpootruiters op grijsgroene poten, korte, gedrongen en bruine tureluurs op vuurrode poten, wat goudplevieren, waarvan enkele mooi in prachtkleed en tenslotte oeverlopertjes. In een wilg aan de kant zat een roodstaartje (*gekraagde roodstaart -HB*) zomaar wat voor zich heen, sotto voce, te zingen, elke strofhe begon met tèt-trik-trik-trik. Mijn eerste gierzwaluwen schoten in soepele vlucht luid krijtend onder de wolkjes. 't Werd tijd om naar huis te keren, want af en toe rommelde het in de verte en donderkopjes kwamen snel opzetten. 's Avonds werden we vergast op een vrij hevig onweer, met plensregens. Hemelvaartsdag 1940 was weer voorbij. Borssele, 2 Mei 1940

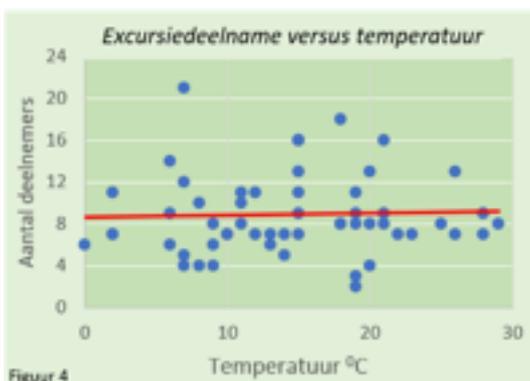

Uit "In weer en wind", geïllustreerd maandschrift, gewijd aan natuurleven, reizen, volkskunde en buitensport, 10^e jaargang nr. 8, Januari 1948.
(Ingekort door Hans Boekhout)

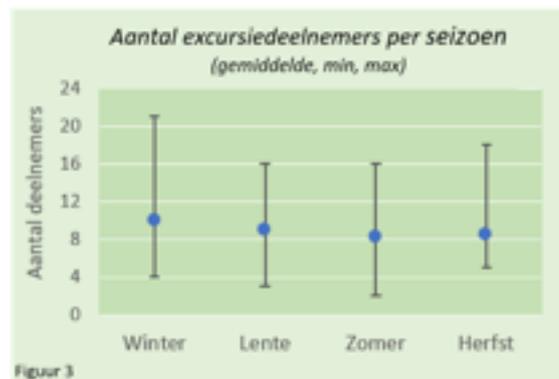

mensen deelnamen maar ook wat de weersomstandigheden waren. De verwachting is dat de meeste potentiële deelnemers vooraf even op buienradar o.i.d. kijken en als het te nat of te koud dreigt te worden, besluiten om maar liever thuis te blijven. Tijdens 23 excursies was regen gemeld. Dat kon een enkel buitje zijn maar ook dat het de hele dag regende. Het verschil in deelname tussen excursies met en zonder regen was niet groot, gemiddeld bij regen ongeveer 1,5 lid lager. Ook de voorspelde temperatuur leek weinig effect te hebben op het besluit om mee te gaan. De trendlijn in figuur 4 loopt vrijwel horizontaal. De drukstbezochte excursie was bij 7 graden, niet echt een warme dag. Of het koud wordt of heel warm, je past je kleding aan en gaat gewoon mee.

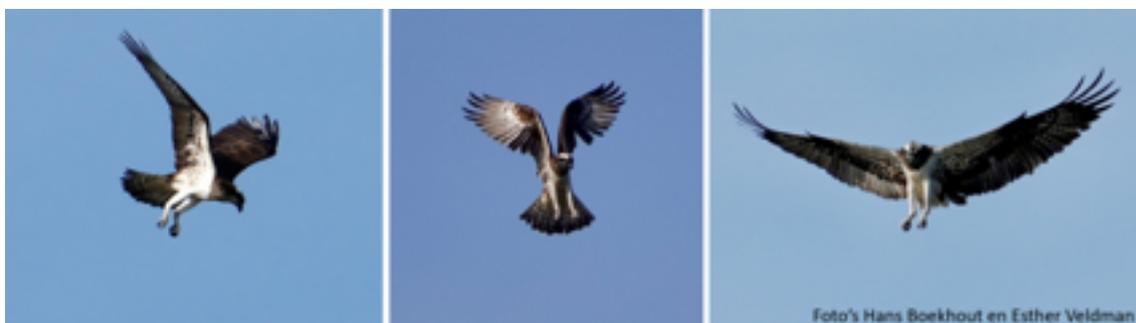
Figuur 2 laat zien dat dit varieerde van 2 tot 21. Logischerwijs waren de zaterdagexcursies gemiddeld iets drukker bezocht dan de doordeweekse excursies (respectievelijk 9,2 versus 7,6 deelnemers). Figuur 3 laat zien dat de gemiddelde deelname min of meer stabiel was over de seizoenen. In de zomer was de deelname gemiddeld iets lager; waarschijnlijk een effect van de vakantieperiode.

Van iedere excursie wordt niet alleen bijgehouden hoeveel

Tijdens excursies worden de waarnemingen vastgelegd. Vroeger verscheen de lijst dan vervolgens op de website van de afdeling maar tegenwoordig worden alle waarnemingen direct in het veld ge-upload naar Waarneming.nl. Alle excursiewaarnemingen van de afdeling IJssel en Lek zijn daar gemakkelijk terug te vinden. Tijdens de excursies worden meestal veel foto's gemaakt. Niet alleen van de waarnemingen maar ook van de excursiegebieden en de excursiedeelneemers. Deze foto's vormen een fraai verslag van wat er die dag is gezien.

Een mooi voorbeeld: de spectaculaire vliegshow van de visarend, speciaal voor de IJssel en Lek leden in september in de Brabantse Biesbosch.

Foto's Hans Boekhout en Esther Veldman

De fotoverslagen van de 2023 excursies zijn terug te vinden op: <https://ijsselelekknnv.nl/fotos-2023/>.

Paul Bergmans

Leestip

Hemelsleutel – de Brinkkemper-collectie van botanica in de Lage Landen

Ed Brinkkemper had vanaf zijn jonge jaren een grote belangstelling voor de natuur. Hij had een terrarium met salamanders en hagedissen. Op school begon zijn liefde voor papier. Aanleiding voor zijn verzameling botanica was een zakflora van Suringar uit 1884. Inmiddels staan er duizenden boeken in zijn huis.

Gemma Venhuizen beschrijft heel aardig hoe ze met Ed Brinkkemper in contact is gekomen, en hij, op zijn beurt, waar hij koopt en hoe hij zich weet te beperken tot plantenboeken. Eén uitzondering staat ertussen: een korstmossenboek van Hoffmann uit 1790. Vele avonden hebben zij bij elkaar gezeten en allerhande oude boeken – met schone en droge handen – uit de kast gehaald. Het resultaat is een fraai vormgegeven boek met een paar honderd afbeeldingen. Terloops krijg je de hele ontwikkeling van het product boek en de indeling in plantenfamilies mee. Aan de boeken van drie Vlaamse grootheden, Dodonaeus, Clusius en Lobelius is een apart hoofdstuk gewijd. De Hortus Botanicus in Leiden komt ter sprake, met allerlei andere tuinen waarin exotische flora staat. Natuurlijk ontbreekt Linnaeus niet en over hem staan er leuke wetenswaardigheden in. Uiteraard wordt Heukels' flora besproken en de populaire natuurboekenreeks van Jac. P. Thijsse: Lente, Zomer, Herfst, Winter. Het is heel leesbaar door de persoonlijke anekdotes die erdoorheen gevlochten zijn.

Er staan ruim honderd paginagrote illustraties uit de vele oude boeken in, alle met een eigen toelichting en bij een aantal staat ook een opmerking van Ed Brinkkemper. Zij vormen een verhaal apart. Ze staan los van de tekst. Een voorbeeld hiervan staat op p. 10, de litho van blaasjeskruid en zonnedauw. Toen ik het boekomslag eraf haalde ontdekte ik tot mijn verrassing dat ook de binnenkant van dat omslag geïllustreerd is: met details van mossen en paardenstaarten.

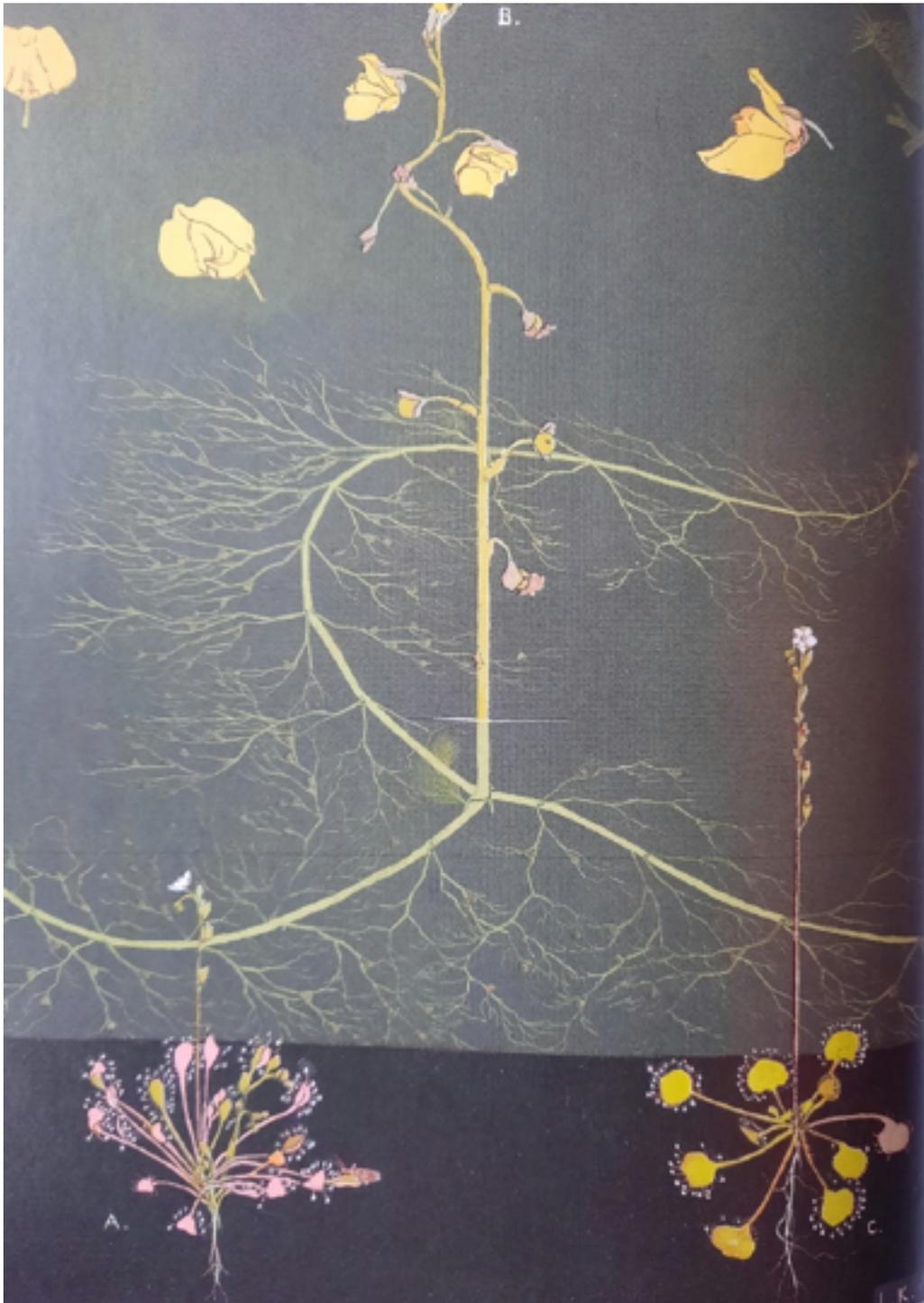
Het is niet mijn bedoeling om een uitvoerige bespreking van dit boek te geven, maar om het als leestip onder de aandacht te brengen. Het is een boek dat een prominente plaats in huis verdient, op een tafel of op een muziekstandaard, om er dan, evenals dat met *The Book of Kells* gebeurt, iedere dag een bladzijde van om te slaan – met schone en droge vingers - en in stille bewondering te kijken naar een illustratie die dankzij Ed Brinkkemper en Gemma Venhuizen zo bereikbaar is gemaakt voor ons.

Titelbeschrijving: Gemma Venhuizen – Hemelsleutel – De Brinkkemper-collectie van botanica van de Lage Landen

Band en omslag: Bart van den Tooren

Uitgeverij Van Oorschot, 2023, 252 p. € 39,50

Greetje de Back

Lange zonnedauw (*Drosera anglica*), groot blaasjeskruid (*Utricularia vulgaris*) en ronde zonnedauw (*Drosera rotundifolia*) uit *Nederlandsche Planten – 55 kleurenlithografieën*, 1905, door J. Ritzema Bos.

Rara, wat hebben deze drie soorten met elkaar gemeen? Het zijn allemaal vleesetende planten: beide zonnedauwsoorten vangen vliegjes met behulp van kleverige druppels. Het gewoon blaasjeskruid (dus niet zoals vroeger: blaaskruid) is een waterplant met blaasvormige aanhangsels aan de bladeren: vangblaasjes. Elk blaasje heeft een klep die alleen naar binnen opent en niet naar buiten. Als er een watervlo, muggenlarve of ander waterdiertje in de buurt komt en de voelharen aanraakt, opent de klep en wordt de prooi het blaasje ingezogen en verteerd.

Verslag van een determineeravond

Een keer per maand komen we bij Yvonne de Boer om daar vondsten te determineren met behulp van studieboeken, loepjes en microscopen. We bestudeerden in februari de bloeiende winterjasmijn. Hoewel we de plant kenden, wilden we weer eens onze vaardigheid in het determineren volgens Heukels' toetsen en de terminologie opfrissen. Door Obsmap word je in zekere zin een beetje lui. Het was wel nieuw voor ons dat deze struik tot de oleaceae, olijffamilie, behoorde.

Marijke had een vrucht meegenomen die aanvankelijk niet herkend werd. Koos bedacht dat het de vrucht van de Magnolia kon zijn. En vervolgens liet hij een reeks foto's zien van de ontwikkeling van zaad tot uitgebloeide bloem van de Magnolia.

Erica had met plakband getracht huisstofmijt te 'vangen'. Eén klein levenloos, spinachtig figuurtje konden we waarnemen door de microscoop met een vergroting van 400 x.

Eric kijkt naar een mooie mijt

In tuinen stond al smeerwortel te bloeien. Maar welke? Met behulp van Heukels' kwamen we op 'Kruipende smeerwortel'. Op de bladeren zaten zwarte puntjes. Geen idee wat het was. Koos heeft het meegenomen voor verder onderzoek en tegen de tijd dat dit SB verschijnt, is er misschien een antwoord gevonden.

Greetje de Back

Magnoliazaad (foto: Marijke Wendels)

Wist je dat.....

....'s nachts bizarre mijten seks hebben in jouw poriën?

De haarfollikelmijt, *Demodex folliculorum*, is een mijt die bij mensen in haarzakjes en talgklieren voorkomt, vooral in het gezicht. Bekend is dat de mijt 's nachts weleens over ons gelaat wandelt. Maar wat hij daar allemaal uitspookt, was tot op heden wat minder bekend.

Wetenschappers hebben nu het genoom van deze kleine beestjes afgelezen. Hun studie verschaft nieuw – en een beetje griezelig – inzicht in het geheime leven van de mijten die op ons gezicht vertoeven. De organismen hebben vier paar korte pootjes en zijn ongeveer 0,3 mm lang. Ze doen zich te goed aan de talg die vanuit onze poriën komt zetten. De mijten zijn voornamelijk 's nachts actief en bewegen zich tussen de haarzakjes door om te paren.

De mijten zorgen ervoor, dat onze talgklieren niet verstopt raken. Zonder deze mijten zouden we voortdurend huidontstekingen hebben.

Wil je er meer over lezen? De bron van dit stukje is: [scientias.nl/vannacht hebben bizarre mijten seks gehad in jouw poriën](https://www.scientias.nl/vannacht-hebben-bizarre-mijten-seks-gehad-in-jouw-poriën).

Erica Griffioen

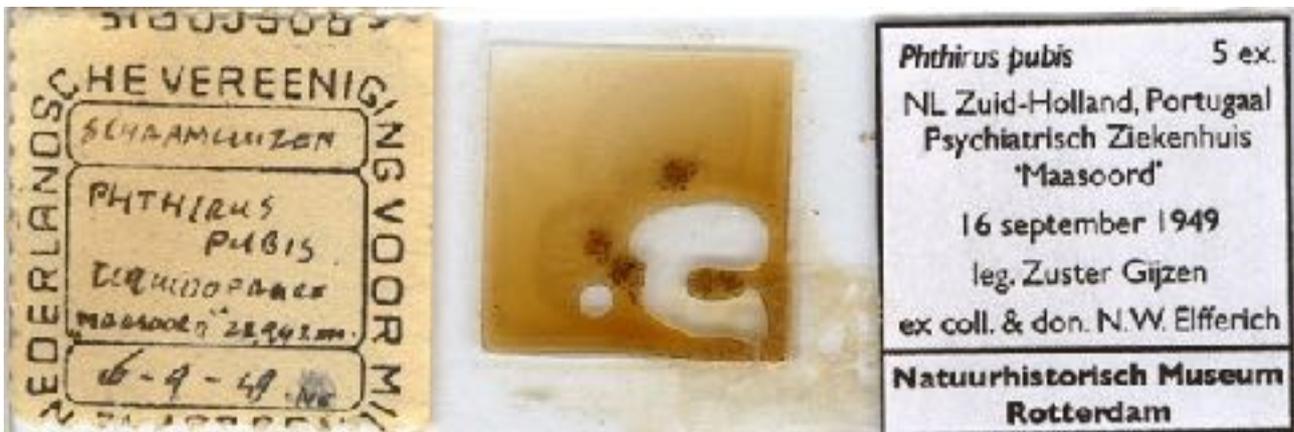
Ingezonden: herinnering aan een oud-lid

Marjolein Kleijze maakte ons deelgenoot van het volgende:

Ik was 10 maart bij een lezing van de Vrienden van Blijdorp over het Natuurhistorisch Museum Rotterdam. De oudste taxidermist van het museum, de ornitholoog dr. Erwin J. O. Kompanje, vertelde over de samenwerking tussen het museum en de diergaarde. Over de waarde van wetenschappelijke onderzoeken en dergelijke. Dieren die bijna of geheel uitgestorven zijn en over waardevol bezit van het Natuurhistorisch Museum. Ik werd verrast door een preparaat dat in het verhaal getoond werd, namelijk een foto van een preparaat, gedateerd 9 september 1949, gemaakt door N.W. Elffrich.

Bij navraag bleek het inderdaad te gaan om ons oud-lid Nico Elffrich, die in de periode dat ik lid ben geworden ook nog wel mee ging met onze excursies. Dit wilde ik jullie toch even melden!

Marjolein Kleijze

Uitslag leden enquête 2024

In februari dit jaar heeft het bestuur de leden van de afdeling IJssel en Lek uitgenodigd een korte vragenlijst in te vullen over de excursies, het Samengesteld Blad en de IJssel en Lek website. De vragenlijst is per email naar 89 leden gestuurd. Er zijn 47 (53%) ingevulde vragenlijsten teruggekomen. Hier volgt een korte samenvatting van de response.

Excursiedeelname, -onderwerpen en -gebieden

Van de 47 leden die respondeerden hebben 34 (72%) aan een of meerdere excursies in 2023 deelgenomen: 17 daarvan namen aan 1 tot 5 excursies deel en 17 vaker dan 5 keer; 13 respondenten hebben in 2023 niet aan een excursie deelgenomen.

Van de leden die in 2023 aan een of meer excursies hebben deelgenomen vindt een ruime meerderheid (>84%) dat er voldoende afwisseling is in excursieonderwerpen en excursiegebieden. Van de leden die in 2023 niet meegingen, is ongeveer de helft het hiermee eens. Acht leden, waarvan 7 die deelnamen aan een 2023 excursie, geven aan dat zij meer excursies met een gids of expert zouden willen. De rest vindt dit niet nodig of heeft hierover geen mening.

Met een excursie meegaan of thuisblijven: afstand en weersverwachting

De rij-afstand tot het excursiegebied is voor veel respondenten een belangrijke factor bij de beslissing om wel of niet mee te gaan. Dit geldt voor ongeveer de helft van de leden die in 2023 niet, of maar 1-5 keer met excursies meegingen. Van de leden die vaak meegingen vindt ongeveer 35% de afstand een belangrijke factor. Zaterdag excursies zijn hele-dag excursies. Zeven van de 13 leden die in 2023 niet deelnamen aan een excursie vinden dit te lang. Van de leden die in 2023 wel deelnamen vindt minder dan 30% dit.

Ook een slechte weersverwachting speelt een rol bij de overweging om mee te gaan. Hier is vooral een verschil te zien tussen de mensen die in 2023 *soms* meegaan en die *vaak* meegaan. Mogelijk slecht weer speelt een rol voor 59% van hen die *soms* meegaan en voor 38% van hen die *vaak* meegaan. Dit geldt voor ongeveer de helft van de mensen die niet zijn mee geweest.

Samengesteld Blad

Alle respondenten geven aan het Samengesteld Blad te lezen; 34 doen dit vaak en 13 doen dit soms. De variatie in de onderwerpen wordt door 80% van de leden voldoende gevonden, 20% heeft hierover geen mening. Ook de verdeling van luchtige en dieper gaande onderwerpen wordt door een meerderheid (57%) evenwichtig gevonden, 40% heeft hierover geen mening. Enkelen vinden dat te veel onderwerpen worden behandeld, 74% vindt dit niet.

KNNV IJssel en Lek website

Op 3 respondenten na wordt de IJssel en Lek website door iedereen bezocht. 27 doen dit soms en 17 doen dit vaak. Van de mensen die de website vaak bezoeken, vindt 88% dat deze er aantrekkelijk uitziet en 94% dat de gezochte informatie doorgaans wordt gevonden. Van de mensen die de website soms bezoeken liggen deze percentages iets lager: beide 63%.

Fotoalbums en waarnemingen

De fotoalbums van de excursies worden goed bekeken. Van de 34 leden die met 2023 excursies meegingen bekijken 31 deze albums. Van de 13 leden die in 2023 niet met een excursie meegingen bekijken 9 de albums.

Ruim de helft van de respondenten (59%) kijkt soms in de soort-specifieke fotoalbums, 30% doet dit nooit en enkelen (5) doen dit vaak. Het zijn vooral de leden die met de excursies meegaan die de excursiewaarnemingen op Waarneming.nl opzoeken (73%). Van de mensen die niet in 2023 met een excursie zijn mee geweest doet 77% dit nooit.

De open vragen hebben waardevolle suggesties opgeleverd.

Het bestuur wil iedereen die heeft bijgedragen aan bovenstaande inzichten hartelijk bedanken. Het hecht er veel belang aan en is er inmiddels mee aan de slag gegaan. In het volgende Samengesteld Blad zal hierover worden bericht.

Namens het bestuur,

Paul Bergmans

De keuze van...

Helaas heb ik dit mos nog nooit zelf gezien, maar van deze foto van Kjell Nilsen uit het fotoarchief werd ik gewoon blij. Hij werd gemaakt in 2021 bij Loestijn. Dit slibmos, een zeldzame soort, wordt vooral, hoe kan het anders, gevonden langs de grote rivieren. Het mos glanst van de nattigheid en je ziet door de bladeren heen de bolle sporenkapsels in diverse kleurstadia. In één woord prachtig.

Yvonne de Boer

Nieuwe leden stellen zich voor

Anneke van Gameren:

Ik zal me nog voorstellen! Ben al een jaartje lid 😎 Mijn naam is Anneke van Gameren, ben geboren (1962) Rotterdammer, opgegroeid in Hoogvliet.

Mijn belangstelling voor de natuur is breed, alles daarvan vind ik interessant. Van huis ben ik opgegroeid met/in de natuur. In Hoogvliet woonden we tussen de weilanden met de toen nog vele weidevogels. Sloopje springen, kikkervisjes vangen, hond uitlaten in de Rhoonse Grienden. Vakanties met wandelingen in de Zwitserse Alpen.

Fotograferen is daarin ook een rode draad, alles wat maar groeit en bloeit wordt vastgelegd. Een hobby die nooit meer overgaat.

Ik werk al vanaf mijn 18^e als belasting- en bedrijfsadviseur, boekhouder, en sinds 1998 als zelfstandig ondernemer. Ik ben lid geworden van de KNNV afdeling IJssel en Lek, omdat ik door mijn buurman geattendeerd werd op de vogelcursus. De vereniging doet geweldig leuke excursies ook. De bedoeling is daar nog wat meer mee te gaan in de toekomst.

Krystelle Bolivar en Huub Lakerveld stellen zich voor:

Krystelle:

Sinds een aantal jaar ben ik geïnteresseerd in natuur. Ik houd van (berg)wandelingen. Bos is mijn favoriete omgeving (net als bergen, maar die zijn hier natuurlijk niet). Ik ben Filipijns en woon sinds oktober vorig jaar in Nederland. De vereniging is voor mij een mooie manier om mensen met dezelfde interesses te ontmoeten. Het herkennen van de vogels hier ben ik aan het leren. Mijn eerste excursie was naar Planken Wambuis, waar we de Klapekster konden zien. Ik hoop nog vaker mee te gaan. Naast vogels vind ik planten en bloemen ook interessant.

Huub:

Van kleins af aan ben ik gefascineerd door natuur. Maar de vonk sloeg echt over tijdens een

stage in Suriname, waar

ik in de Amazone mocht genieten van toekans, ara's, brulapen, machtige bomen en mooie planten. Sindsdien reis ik graag, bij voorkeur naar plekken met veel natuur. Gelukkig is ook in Nederland eindeloos veel te ontdekken. Tijdens een lezing van 'De Visdief' vorig jaar kwam ik in aanraking met KNNV IJssel en Lek, en besloot ik lid te worden (met mijn partner Krystelle). Het is leuk om met mensen met kennis en enthousiasme op pad te zijn.

Lina Legerstee:

Ik kreeg het gevoel voor de natuur denk ik al van huis mee. Mijn vader was een tijd met kanaries fokken bezig en dat vond ik leuk. We waren ook met vakanties altijd buiten. Ik heb me op een gegeven moment opgegeven bij de Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard. Daar ook een cursus gedaan en meegelopen met excursies van vogelaars. Daar heb ik veel van geleerd. Ook heb ik een cursus fruitbomen snoeien gedaan en geholpen met knotwilgen en fruitbomen snoeien in de Krimpenerwaard. Bij de KNNV ben ik gekomen doordat ik over jullie bijeenkomsten iets las in Het Kontakt. Ik heb toen een presentatie van Paul Schrijvershof bijgewoond die ik kende van de Vogelwerkgroep Krimpenerwaard.

Hes en Machteld van Schoonhoven:

Wij wonen nu 4 jaar in Capelle aan den IJssel, nadat we verhuisd zijn vanuit Halsteren, bij Bergen op Zoom en Tholen. We hadden ons daar bijna 30 jaar geleden uit nieuwsgierigheid en interesse aangesloten bij Vogelwerkgroep Bergen op Zoom (<https://vwgboz.nl/>), een heel erg betrokken groep, waar we veel geleerd hebben. Behalve de Koekoek herkennen we helaas geen vogelgeluiden en zijn nooit tellers geworden, ook omdat onze parate kennis in het veld nooit echt voldoende werd, maar we hebben wel wat leuke ontdekkingen gedaan. Machteld vond op de Karrevelden van Tholen een Blonde Ruiters en zelf schoot ik op het Stinkgat een foto, waar een veel ervarener lid van de VWG zowaar een Breedbekstrandloper in herkende.

We gaan graag het veld in en op reis, naar vogelgebieden in Nederland, Frankrijk en Spanje.

Onze verhuizing viel samen met de uitbraak van corona en omdat dat allerlei hindernissen voor verenigingsactiviteiten opwierp, bleven we hangen in ons oude vertrouwde gebied en duurde het tot begin dit jaar dat we hier dichtbij huis, aansluiting zochten en vonden.

Naast vogelen zijn we beiden geïnteresseerd in beeldende kunst. Machteld maakt prachtige quilts en ik fotografeer vogels en ga daar graag een straatje voor om. Daarnaast doe ik nog wat werk voor de opleidingen voor de Nederlandse OnderwatersportBond.

Algemene informatie

Het bestuur van de KNNV-afdeling IJssel en Lek:

Voorzitter: Hans Boekhout (hansboekhout@icloud.com)

Secretaris: Sonja Hanedoes (sonjahanedoes@gmail.com)

Penningmeester en ledenadministratie: Kjell Nilsen (kenilsen@xs4all.nl)

Natuurhistorisch secretaris: Eric Stockx (estockx@gmail.com)

Algemeen lid: Paul Bergmans (p.bergmans@xs4all.nl)

Medewerker Lezingen en eindredactie Samengesteld Blad: Greetje de Back (debackfibbe@gmail.com)

Lidmaatschap:

De kosten van het lidmaatschap bedragen € 35,00 per kalenderjaar. Voor huisgenootleden is dit €12,50 per jaar.

Betaling s.v.p via bankrekening NL50 INGB 000 2825797 t.n.v. KNNV afd. IJssel en Lek te Capelle a/ d IJssel.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november.

Website: www.ijsselenlek.knnv.nl

Webmaster, lay-out en productie Samengesteld Blad: Hans Boekhout

Lezingen en cursussen:

Deze vinden doorgaans plaats op dinsdagavonden in buurthuis De Fluit, Wiekslag 3 te Capelle a/d IJssel.

Aanvang van de activiteiten is om 20.00 uur, de zaal is open vanaf 19.30 uur. Toegangsprijs: €3 incl. Koffie/ thee

Determineeravonden

Een keer per maand vinden de determineeravonden plaats bij Yvonne de Boer, Plantsoenstraat 1 te Capelle ad IJssel. Tel. 06-3073779

Fotoarchief:

Op de website (homepage) klikken op het trefwoord FOTO'S. Dit geeft toegang tot onze uitgebreide verzameling foto's die na iedere excursie wordt uitgebreid met een selectie van de inzendingen.

Excursies:

Excursies zijn er op alle zaterdagen. We vertrekken om 08:30 uur (zomer) resp. 09:00 uur (winter) per auto vanaf het Metrostation Capelsebrug (op de parkeerzone voor vrachtauto's), tenzij anders aangegeven bij de betreffende excursie. Eén keer per maand zijn er vogelexcursies op een doordeweekse dag, vertrek 9:30 uur.

Aanmelden vooraf is noodzakelijk via e-mail knnvijenl@live.nl Doe dit a.u.b. vóór 19.00 uur op de voorafgaande dag. Aangeraden wordt om het volgende mee te nemen: voedsel, drinken, lidmaatschapskaarten van Natuurmonumenten en/of het Zuid-Hollands Landschap. Laarzen en/of regenkleding zijn, al naar gelang de weersomstandigheden en de gesteldheid van het te bezoeken terrein, zeer nuttig. Er zijn excursies die een halve of een hele dag duren. Indien niet anders vermeld, duren de excursies de gehele dag. We maken gebruik van zo weinig mogelijk auto's. Dus als het even kan, stap bij elkaar in de auto en laat de eigen auto op de parkeerplaats staan.

Inzake het meerijden in auto's:

Het vervoer van passagiers tijdens excursies die door onze afdeling worden georganiseerd dient geheel vrijwillig en kosteloos te geschieden in verband met de aansprakelijkheid.

Een tegemoetkoming in de kosten van vervoer mag uitsluitend aan het einde van de rit aan de orde komen.

De bijdrage is maximaal 25 cent per gereden km - dit bedrag te delen door het aantal inzittenden. In geval van schade ten aanzien van de medepassagiers dient duidelijk aan de verzekeringsmaatschappij te worden opgegeven dat het meerijden geheel vrijwillig en kosteloos geschiedde. In geval van schuld van de eigenaar/ bestuurder vallen de aanspraken van de medepassagiers onder de verplichte W.A.M.-verzekering (Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen). Mochten er zich ondanks deze toelichting toch moeilijkheden met een verzekeringsmaatschappij voordoen over deze materie, dan is het gewenst om naast de behandeling door de assurantiadviseur, ook het Algemeen Secretariaat van de KNNV in te schakelen voor nader advies.

Het is gewenst dat elke automobilist die passagiers meeneemt, in zijn of haar verzekeringspakket een inzittenden-ongevallenverzekering heeft. Enkele verzekeringsmaatschappijen hebben zo'n verzekering automatisch in hun pakket opgenomen, bij andere kan deze speciaal worden afgesloten.